

FÓIA DIECESANĂ.

Organ al Eparchiei gr. or. rom. a Caransebeșului.

Apare odată în săptămână: DUMINECA.

Prețul Abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria pe an . . . 5 fl. — cr.
" " " " pe 1/2 an . 2 " 50 "
" România și străinătate pe an . 14 franci
" " " " " pe 1/2 an 7 "

Prețul inserțiunilor:

Pentru publicațiunile oficiale, concurse, edicte etc. tipărite de 3 ori, dacă conțin până la 150 cuvinte 3 fl., până la 200 cuvinte 4 fl., de aci în sus 5 fl.

Corespondințele sînt a se adresa redacțiunii

„FÓIA DIECESANĂ“;

eră banii de prenumerațiune și inserțiuni la
Tipografia diecesană în Caransebeș.

PARTEA OFICIOASĂ.

Nr. 976. șc. 1890.

Magnificenția Sa dl inspector școlariu și consilieriu regesc, Antonie Marx, prin hârtia sa din 18. Martie a. c. Nr. 764. ne încunoscîtează că, în urma cererii se se proprii, Înaltul Ministeriu reg. uug. de culte și de învățămîntul public cu datul de 28. Faur a. c. Nr. 9496. a binevoit a-l pensiona cu ultima lună lui Martie nou a. c. Fară Înaltul Ministeriu cu datul de 1. Aprilie nou a. c. Nr. 15.146. ne face cunoscut, că de inspector școlariu regesc al comitatului Timiș a denumit pe Magnificenția Sa dl Martin Martonffy.

Ceeace prin aceasta se aduce la cunosriința tuturor On. Oficii protopresviterale, apoi a comitetelor parohiale și a învățătorilor de pe teritoriul comitatului Timiș — spre orientare.

Caransebeș, în 5/17 Aprilie 1890.

Episcopul diecesan

Nicolae Popea.

PARTEA NEOFICIOASĂ.

Carmen Sylva.

Ședința Academiei române din Sâmbăta Floriilor va face epocă — zice D. Gion în Românil — nu numai în anele Academiei române ci în istoria tuturor Academiilor.

Cea dintâiu dintră Academiile lumii, tinera Academie română va fi auzit o regină cetind inaintea membrilor și inaintea publicului una din lucrările se se.

În această ședință Elisabeta Doamna a cetit povestea sa „Visul poetului“, în fruntea căreia a pus următoarele cuvinte:

„Sînt acum câteva zile, onorații membri ai Academiei și mai cu seamă genialul nostru președinte . . . m'au rugat să rostesc și eu în această adunare de învățați câteva cuvinte. — Am răspuns cu s. Scriptură:

„Femeia se tacă în biserică. Nici chiar astăzi nu mi-am schimbat părerea, și voiu zice totdeauna, că activitatea femeii nu trebuie să ese din interiorul sânt al casei. Glasul femeii nicăiri nu sună mai dulce și mai frumos, ca la vatra ei, în mijlocul copiilor ei.

„Mie însă Dumnezeu mi-a întins vătra și mi-a mărit-o. Oare dulcea mea țeară, cu cetele ei mândre de copii, cu toți Români dintr'însa, nu este pentru mine o vatră mare și scumpă? Dacă m'am hotărit deci a vorbi, o fac fiindcă sînt la vatra mea, în mijlocul copiilor mei. Ce am să cetesc astăzi nu e decât o poveste, — o poveste cu bălauri și cu voinicii viteji. Dacă vorbind nu țin fusul în mână, mă voiu încerca totuși a toarce un fir lung și subțire, din care ascultătorii bine gânditorii va pute țese o pânză trainică și frumoasă“.

„Visul poetului“.

Călărisem drum lung și-mi întinsesem trupul ostenit pe patul așezat în vechiul castel.

Vinul ce mi-se dedese spre întărire și spre somn, străbătuse prin vinele mele ca un cântec, măsura căruia o bătea rosul vermelui, ce se mișcă și sfredelesce în lemniaria casei.

Mă trudiam să rețin vedeniile ce se legănu în giurul meu, cuvintele ce auziam. Mă plecai și luai alăuta în mână, ca să răsune prin ea ce mi-se părea mai încântătoriu decât orî-ce melodie. Dar' mîna mi pică jos cu alăuta cu tot, lunecând iute pe mătasa ce mă acoperia. Sfeșnicul cel greu de argint își asvîrlea lumina sa purpurie prin genele-mi jumătate închise și picăturile de ceară ce curgeau din el aruncau umbre înfricoșate de formă fantastică.

Deodată se făcù noapte, o noapte neagră, de-î puteai pipăi negreata și de-î simțiai trupesce neagra-î greutate. Se părea că acea noapte se pleacă din spațiul nemăsurat, dintr'o boltă imensă și nepătrunsă ca uriașe stindarde de doliu, anunțând tuturorora moartea lumii întregi, moarte fără lacrimi, căci închiși erau, și storși, și lipsiți de vieață toți ochii.

Din această liniște infricoșată izbucni un sunet ce eșia din fundul adâncurilor, din adâncul pământului, nehotărît și întunecat, dar' groasnic. Stejarii cei falnici și fagii cei înalți fură cuprinși de un freamăt, ca-și cum ar fi scuturați de vijelie; și pe urmă steteră earăși drepti, fără suflet, înmărmuriți. Groaza îi apucase.

Cumplit se auzia venind ceva. Părea că s'a trezit bălaurul cel infricoșat, care zace incolăcit împregiurul pământului, gata a-l înghiți. Se auzia, dar nu se vedea. Înțelegeai că e o grozăvenie, căci scara de stejariu scrășia sub rostogoliturele sale tot mai apropiate. Sudorii de moarte mă acoperiau; de frică mi-se ridica părul vițoiu. Drept în picioare sării, să scap de primejdie cât mai era timp.

Ochii se ațintiră atunei asupra patru uși de stejariu mari și grele. Nu le văzusem mai nainte și rămăseseră deschise. Genunchii mi tremurau, glesnele mi erau fără putere, dar' mă aruncau cu înțeleală spre întâia ușă și pusei mână pe broasca-i ruginită, întorcând într'însa maestruta ei cheie de fer, tocmai când bălaurul ajunise sforăind și sbierând. Mă asvirlui îndată spre a doua ușă: la fiecare pas tremuram și poticniam, și o închideam tocmai când se svîrcolia spre dânsa urlând necunoscută și nevăzută feară. Numai în genunchi putui ajunge spre a treia ușă: spre a patra mă tîram ca un verme. Scărni ușa de stejariu, când se isbi într'însa cu putere ce nu vedeai și nu pricepieai: ear' eu zăceam jos pe scânduri, întins, fără suflare, plin de fiori de moarte, luptând în pieptu-mi se iau aer. Numai cu încetul ridicai capul și-l răzimai de mână, și mă pusei pe gânduri.

Ce vedeam! Mă uitam și mă uitam, și vedeam, că acea groasnică și-cumplită feară, necunoscută și nepipăită, nu era altceva, decât chiar eu însumi și frica ce mă încinsese. Rușinea mă cuprinse din crescut la picioare. Sării în sus și mă prefăcui într'un verme de uritul fricei mele. Trăseși sabia din teacă, dedei în lături zăvoarele ușii. Cu o împinsătură de picior ușa se deschise întreagă, cât era ea de mare. Eram gata de bătaie, cu dinții încheștați, plin de bărbăție în contra slăbiciunii mele. Ochii se îndreptară spre o galerie lungă, necunoscută. Prin ferestrele-i colorate sclipia lumina rece a fulgerelor ce urmau cu repeziciune unul după altul, ear' trăsnetele și furtuna clătiau vechiul castel din temelile lui, înfipite în adâncul stâncilor.

Ear bălaurul inform, nenumit, fără ființă, fugi dinaintea mea în acea galerie lungă, prea lungă, de tot lungă, străbătută de fulgere. Numai eu singur rămăsesem pe loc, eu singur cu frica mea în inimă. Pășiam înainte cu sabia mea goală. Fulgerele mi încungiurau capul. Ferestrele se sbuciumau. Despre pădure venia un vuet ca vuetul mării. Printre turnuri și preste acoperemânt steteau spenzurate strigătele de durere a sute de miile de glasuri, anunțând nopții, prin urlate, fapte tainice și infricoșate. Despre ele nu auzise încă urechie omenească, și nici că erau ele să ese din adâncurile ziduri ale castelului: sute de voci însă le trimbițau acum prin furtuni și întreaga natură în răsvrătire le detuna cu vuet și trăsnet.

Eu mă duceam tot înainte în galeria ce se întindea necontentit tot mai departe, până-ce ca din năprasună un

braț mi-se întinse dintr'un zid. Mâna îi era ferecată cu fer. Ea mi făcu un semn. Cum pusei mâna în acea mână, fușei tras de o tărie uriașă ne mai pomeuită și într'o clipeală străbătuți zidul în ceea parte. Acolo se înlăța drept în sus spre ceriu, până în norii cei fulgerători, un turn, care în jos da priveliscea unor adâncimi neînchipuite. Din boltile lui întunecoase se urca o scară îngustă, părăsită, umedă, putredă, fără capăt. Pe dânsa mă trăgea necontentit în sus mâna cea nevăzută. Mă suiam și mă suiam și earăși mă suiam. Printre lumina fulgerelor zăriam în înălțimi scara. Ea sta în aer, fără sprigin; multe trepte îi lipsiau. Înălțimea ei era nemăsurată. Mă suiam și mâna de fer mă trăgea tot în sus pe treptele cele șubrede. Mă suiam fără a mă opri, fără frică, plin de siguranță, sărind cu ușurință preste lipsuri. Mi se părea că văd ceriurile deschise deasupra norilor și a furtunelor, și că de ași striga spre ceriu și i-ași pune o întrebare, el singur, scumpul ceriu, ar tremura să nu fie prefăcut în noapte întunecoasă. M'am suit și m'am suit! Deodată stetei locului! Ajunsesem la un acoperiș, găurit și negru, de era și nu era. Șindrilele îi erau sparte și în noapte printre fulgere se iviau leăturile goale, printre care pica cu sgomot grindină, de înghiețau păreții turnului, și se ridica din fundul lui tocmai de jos un răsănet ca de stânci ce se rostogoleau unele preste altele și ca de miile și miile de lovituri de tunuri cu ghiulele sparte.

Și pe cea din urmă treaptă subțire, mâna ce mă ținuse până acum mă slobozi, și o voce aspră și întunecată, dar cunoscută, grăi: „Uită-te spre mine! Mă cunoști?”

Văzui atunei lângă mine, pe mine însumi înzăoat, cu fața palidă, spăriată, cu ochii boldiți și încremențiți, fără lumină, primejdioși ca și afundul de sub mine, fără voință, fără vieață. Ear' glasul se auzi earăși: „Eu sînt „îngâmfarea ta. Nu te cuprinde spaima când îți îndrepti „vederea spre mine? Nu te cutremuri de scara cea prea „subțire pentru amândoi, pentru tine și a ta îngâmfare? „Oare nu sîntem prea grei și scara prea șubredă? Uită-te „cum se încovăesc!”

Și deodată izbucni un răs atît de infricoșat, încât trăsnetul răsuna ca vuetul în al valurilor prelângă acel hohot. Din adâncimea adâncurilor răsău răspunsul purtat de miile de glasuri ale iadului. Auzii înmărmurit și cu inima înspăimîntată, când pe neașteptate mîna de fer cea nevăzută mă împinsă de se rupsă scara cu trăsnet. Căutam să așez piciorul pe o treaptă, dar' picam tot mai jos, lunecând dela o treaptă la alta, de-abia atingîndule cu vârful piciorului. Înzădar mi închipuiam în nebunia mea, că umblam, căci mă învîrtiam neîncetat în jos și tot mai jos spre gaura deschisă. În sfârșit atinsei în fund noaptea cea mare, umedă înspăimîntătoare. Înainte de a ajunge și de a mă sdrobi de păreții cei stîncosi, răsună un freamăt sêlbatec, un vuet ca de ape ce se asvirliau cu putere.

Picau apele pe petri, fără rîndueală și fără cale. Auziam cum ele ferbeau, să împingeau impetuos printre stânci, ca-și-cum ar fi mînate de lovituri de trăsnete repețite. Mi încremenii ochiul la această priveliscea a vijeliei. Dar cu încetul lumină se făcu în boltă, și o lumină ce venea din jos. Păreții se roșiră de giur împregiur. Atunci

printre tunetele neîncetate și vuetul apelor spumegând auzii fără voe vorbele ce îmi erau șoptite mie: „Pecat! „În apele aceste poți să-ți satisfaci setea de răsbunare. „Acî curge sânge, — bea!“

Cuprins de groază, îmi întorsei capul. O cupă de aur se plecă spre rîu, se umplu până în margine. O mână nevăzută îmi dade cupa, zicînd earăși: — bea! Fumega cupa de cuprinsul ei ce-mî atingea buzele! „Bea! Privește! „Tu ești în puterea răsbunării tale, ea te strivesce! Be a „sângele ce era să curgă prin mîna ta“.

Și în fața mea ardeau proprii mei ochi, ca nisce cărbuni fioroși. Cum? Ochiul meu astfel se uită sêlbatec? întrebaî. Be a! Și-ți voiu răspunde în urmă. Ear eu sorbii deodată până la cea din urmă picătură cupa cea plină, cu acea căntătură de tigru în ochi. Beusem tot, ear cupa sărise în apa arzătoare, care clocotia și săria în sus în spume stropitoare. Priu vine îmi trecu iute beutura, până ce-mî umplu inima. Dar' nu intră în mine foc! Nu! Ci durerea! Durerea sângeroasă a întregii omeniri, care lin dar neîmpăcat se așeză în inima mea. Nu mai sciam nici simțiam ceva de răsbunare. Durerea mă cuprindea, precum acoper valurile pe cel-ce se înecă, și începuî a plînge cu glas. „O! Dă-mî drumul! Fă-mă de peatră! „Mi-se rupe inima în două, îmi ese sufletul. Nu mai vreau „să sufer durerea“.

Și deodată, ce minune! Stîncile se mișcară încet, încetișor. Abia îmi lăsară loc să trec printre dênsele și îndată se închisără în dosul meu cu trăsnet cumplit. Stam încungiurat de o petrarie goală, sdrobotită și dărîmată. Lumina lunii se revêrsa într'însa.

Zării acolo o arătare, care ședea tăcută, învêlită într'o mantie mare. Pe genunchi avea o inimă de peatră. O rădică. Fără a vorbi un cuvânt, îmi dade inima în mîni. Ca un boț de plumb, greu de tot, îmi zăcea acea inimă în mînilor mele. Ce să fac cu dênsa? întrebaî! Și propriul meu glas mi-se întoarse îndêret dela cel care ședea colo tăcut și nemîșcat.

„Voiaî să fii rece, rece ca peatra. Voiaî să fii vindecat de suferință și de durere. Ia-ți acum inima ta cea de peatră și te așeză lângă mine, la lumina lunii, „întrê aceste stînci sfîrîmate. Acî nu e durere, la „omul de peatră“. Înfuriat, ridicăi inima în sus deasupra capului meu cu amêndouê mînilor și strigai: „Fii dar sdrobotită!“ Dar ce privește! Inima se sdroboti în două de arătarea ce era dinaintea mea și pică jos sfîrîmată în bucăți.

Atunci se făcu noapte, noapte grea și neagră. Și cum ea mă impresura; șoapte mă cuprindeau cu cantece de jale și îmi atingeau pieptul. Mi-se zicea: „Ești creatoriu? „Tu? Creatoriu? Pentru-că îți curg de pe buze versuri? „Ce biet de cîntăreț! Dar ce ai făcut tu, ca se puni lumea „în mișcare, ca gemetele tale să pătrundă din generație „în generație? Viezi tu oare, dacă vieța nu-ți trece preste „vieță, dacă sufletul tîu nu e sufletul lumii întregi, dacă „cuvintele tale nu pătrund din veac în veac și în veacul „veacurilor? — Ear eu me sfîrcoliam în patul meu și mă vedeam pe mine însumi, cu ochii înfundați, cu buzele sângerînde, cu dinții scrîșnind, pipăind în aer, rêmânînd

cu degetele tremurătoare. Deodată se făcu lumină împregiurul meu și lumina eșia din patul meu de durere. Miroș de mii și mii de flori mă impresurau și dintr'un noursă se desfăcu, încet-încetișor ca un vis, fecioara cea mai frumoasă ce o vîzû vre-odată ochiu omenesc. Ea puse degogetele ei cele gingașe pe fruntea mea, îmi ridică mîna în sus, luă alăuta mea și șopti ca vîntul cel dulce de de seară din luna lui Maiu: — „Nemurire! celui curat „i-se dă nemurire! Ascultă-mî versul! Eu sînt cîntecul! „Am venit la tine. Nu mai plînge!“ — Și-mî șterse cu buze nesărutate lacrimile mele și-mî sărută ochii uzi de plîns. „Ești al meu!“ — îmi zise ea. „Nime nu te poate „învînge, nimeni nu te poate sdrobi. Ori-cât te-ar atinge „lumea cu durerea, cu ispitele, cu mișurătatea ei, — ai „scăpat de acel potop! Noaptea nu te mai poate cuprinde. „Ești al meu! Pentru tine noaptea va fi plină de vedenii „ceresci. Părăsesce-te numai pe tine însuți și fii întreg al meu!“ Și glasul ei se ridica dulce ca dintr'o strîmă mișcată ușor de vînt. Din buzele ei eșise ce căutam neîncetat. Nu mai puteam rêsuffa. Nu mai eram culcat în patul meu. Spênzurat eram fără greutate în aer. Eram eu singur ca un sunet. Întreaga mea ființă se prefăcuse într'un sunet ce se revêrsa ca o rază a ei, ca o suflare de pe buzele ei. Înțelesesem vecinicia. Răpit în înălțimi, nu me mai simțiam pe mine însumi, nici în lăuntru nici în afară. Eram fără vedere, fără auz, fără greutate: o rază eram din lumina cerească ce rêsuna sus, se mișca în mii de colorii și în neînchipuite forme.

„Destul! E ciasul! Ia vecinica mea!“ Atunci toate se liniștiră împregiurul meu și simții, că trupul încă viu era. Cîntecul mai rêsună sburînd. Îi zării manția luminoasă, mîna-î gingașe și aprinsă purpuriu, ca frunzele unei rose. Arătarea cerească îmi făcea semn spre dênsa.

Ca să o ved mai bine, deschisei ochii mai mari, ca să nu-mî fugă din vedere frumoasa arătare. Atunci vîzûi earăși patul și sfeșnecul de argint, din care curgea ca lacrimi ceara. Soarele ce se rēdica la Rēsărit măreț, îmi pica în ochi cu razele sale luminoase. Ele îmi atingeau fruntea și-mî arătau încă giur împregiur colorile ceresci ce-mî înfășurase cugetările. Ridicăi mîna, luăi alăuta și înălțăi din strunele ei spre ceru sunetele ceresci ce-mî umpluse auzul în aiurări neșermurite. Pe frunte simțiam încă sărutarea ce-mî dedese cîntecul.

Eram fericit, nemêsurat de fericit și fericirea îmi părû atât de nemêsurată, încât somnul ușor al dimineții mă cuprinse din nou: dar' în curênd mă trezi ciripitul paserilor, cîntecul lor de laudă al vecinicii.

Datinî și credințe populare despre „Frații sean fărtații de cruce“.

(Continuare).

II.

Românii nostri când merg după mireasă, își fac un steag dintr'o maramă (cârpă) roșie, carea însemnează un lucru ce-l face un craiu, luând de soție fata altui craiu. Sub acest steag tinerii invitați

de mire ca nuntași, dintre carii, stegariul ține steagul în mână sus, beau toți dintr'un pocal apă seau vin „în semn de înfrățire“, promițând că vor sta lângă mire nedespărțiți, până vor aduce mireasa acasă, respective până va fi nunta gata.

Aceștia își aleg dintr' dânsii trei inși, pe carii îi numesc „Colecari“, și-i trimit la casa miresei, să ispitească cum stau trebile acolo; și întorcând de grabă, să spună mirelui cum stau trebile miresei.

Ajungând solii acolo, află la poarta miresei, carea e legată cu un lanț de fer învilit în pae, mulțime de oameni stând la pândă (pază), carii închipuesc ostașii miresei crăese. Solii seau mai bine zis unul dintr' dânsii, ajungând la poarta miresei, prin vorbe potrivite, cu istetițe se silesce a ispiți cum stau trebile aci. Unul dintr' oamenii miresei îi răspunde și în urmă îi întinde o ploscă, și bind îi dă un colac; acela ear îi dă în schimb altă ploscă, apoi se întorc toți colecarii cu colacul la mire, carele însemnează, ca toate trebile stau în rëndul bun; întelnind mirele pe cale, îl încungiură de 3. ori dând prin aceasta de scire, că toate s'ar afla în rënd.

Atât mirele cât și mireasa, au pre partea lor câte un individ dintr' nuntași, carele întreabă și răspunde în locul și pe partea lor cele de lipsă.

Acesta se chiamă „Vornic“, pe unele locuri „Gornic“ ear într'alte părți „Urătoriu“.

Acești vornicii la convenire, după ce și-au finit convorbirile usuete descrise mai în jos, încă beau pocalul de înfrățire.

Ajungând solii cu vornicul mirelui, acesta începe a cuvânta către poporul adunat la poarta miresei astfelu:

Ce voie, ce veselie!
Ce lucru poate să fie?
Ce stați aici adunați!
D-voastră, iubiți frați?
Că noi mult loc am umblat,
Așa ceva n'am aflat!
Treți luni sunt de când venim,
Ne uităm și tot privim,
Dar așa lucruri tocmitē,
Încă nu ni-au fost ivite!
Afară fete jucând,
Feciorii sărind, strigând,
În casă plâns, desfătare,
Tocmai ca la un hart mare;
Unde unii învingând
Rid, saltă în a lor gând;
Ear din contră cei învinși,
Stau de durere cuprinși!
Noi vedem poarta legată,
Dar nu-i mare, ridicată!
Lângă dēnsa multe gloate,
Stând strinse și adunate;
Poarta legată cu pae,
Gloata 'n cap stă să ne sae,
Gândind doar să ne 'ngrozească,

Caii să ni-i prăpădească,
Legată cu lanț de car,
Ca să umblăm în zădar.
Și cu funii de fuior,
Au nu v'au fost de noi dor?
Drept aceea ve rugăm
Și svat înțelept ve dăm:
Să fiți cu noi buni și blânzi,
Că nici noi nu nis flămânzi;
Nici nu ne temem de voi.
Măcar sūntem trei seau doi!
Ear voi gloată adunată,
Cu fellu de gătire armată;
Că a noastră ceată încă,
E napoi, mare, adâncă,
Vine, dar nu cu gând reu,
Să ferească Dumnezeu!
Ci al ei scop, bun este,
Cum doar ați și prins de veste?

Urmează apoi vorbirile urătoriuului miresei, carele se preface că nu scie ce a zis urătoriuul mirelui și caută a-i face să se depărteze dela casa miresei, dar aceștia credincioși mirelui, nici nu se mișcă din loc, ci începe de nou un colecariu:

Cinstite vornic de casă!
Spuseși multe nu ne pasă.
Ce ai luat în rēu cuvēntul
Ca și volvura și vēntul?
Ca să scii cumcā nimică,
Din câte ai spus nu ni frică!
Căci cum vezi sūntem că mērul,
Întregi, grăim adevērul.
Tinerul nost' crăișor,
Plin de pară și de dor.
S'a sculat de dimineată,
Și spălându-se pe față,
Au luat un bucin mare,
Și au suflat în trei părți tare,
Și-au adunat oaste multă,
Ce de el bine ascultă.
Patruzeci de călărași,
Cu cai ce se sparg de grași,
Pedestri cincizeci și nouă,
Oaste tinēră și noauă;
Și vine cu ea înapoi,
Înșirată câte doi;
Ca întorcēndu-se lin
Să fie suta deplin;
Seau și mai mulți, doi ori trii
Precum și Dumniata scii.
Noi prin codrii am vēnat,
Prin chedrii lor am întrat,
Prin câmpiile frumoase,
Dumbrăvile recoroase;
Când fu la mijloc de loc,
Stete craiul nost' pe loc;
Căci găsi urma de feară,
De-o sprintenă căprioară.

Craiul, ținū pe loc svat
 Cu ai sei ce-a adunat;
 Sfetnicii au svătuīt,
 Dar filosofii au ghicit:
 Că n'ar fi urmă de feară
 Nici sprintenă căprioară;
 Ci ar fi urmă de o zină
 Cu foc și frumsețe plină,
 Craiului nost' dăruiță
 De sus, de soție iubită.
 Atunci craiul lăsă toate,
 Adună a sale gloate,
 Și făcū cu calul roată;
 Și pe noi din oastea toată,
 Fiind cu cai mai fugaci
 Și de gură mai schitaci,
 Ne-au trimes mai înainte
 Să călătorim ferbinte.
 Și ispitind cu tărie,
 Se-l dăm scire cu trezvie;
 Noi am venit ca prin vânt
 Pe semne de pe pământ;
 Pe a ceriului lumină,
 Pe rază cea de stea plină,
 Și pe urma cea de „feară“
 În toate laturi prin țeară,
 Pân' la marginea astui sat,
 Unde s'aff'un pod stricat
 S'au rupt o blană cu mine,
 Și am căzut fără rușine
 Căzū și a mea soție
 Cu asemenea tărie.
 Până când noi ne-am sculat,
 Urmele s'au astupat.
 Eși o babă sbircită
 Spre a nost' folos ivită;
 Ne spusă sē nu ne pasă,
 Sē mergem din casă 'n casă,
 Pân' ajungem l'acest loc,
 Unde este al nost' noroc.
 Aici vedem multe fete
 Țițēind pe sub pārete,
 Multă gloată adunată
 Spre ceva mare gatată;
 Urma aici o-am adus,
 Cum mai nainte v'am spus,
 Steaua inc' aici ne lasă
 Sē ne faceți loc în casă,
 În curte sē ne primiți,
 Seau suta sē ne'npliniți!

Aici eară respunde vornicul miresei, apērând
 mireasa; apoi începe alt colecariu al mirelui:

Cinstite vornice! deloc
 Sē-ți dea Dzeu noroc;
 Nū ne loa așa de grabă!
 Scii că: graba strică treaba!
 Gândiți că ni-ți spāria,
 D'aici a-ne depārta?

Dar sē scii, că a-ți greșit
 Când aceasta a-ți gândit.
 Vē spunem mai apriat,
 Ca sē scii cu adevērat,
 Că noi sūntem solii crăesci,
 Vorba sē nu ni-o clintesci!
 V'am spus c'al nost' crăișor
 Cu al vēnatului dor,
 Pe aste locuri umblând
 Cu ai sei căți-va oare-când,
 Au zăpsit a fi o ciută,
 Cuvēntătoare nu mută:
 Cu cisme roșii încălțată,
 Cu țindră neagră 'mbrăcată,
 Moțată la cap și mare,
 Bălțată, nū tocmai mare.
 În curte sē ne lăsați
 Seau ciuta pe loc ni-o dați!
 Voiți de voie a ni-o da,
 Ori cu sila o vom lua!?

Din ultimele expresiuni ale acestui colecariu,
 se vede, cumcă ei sūnt rezoluți a lua mireasa și
 cu sila, din care causă urătoriul aceleia începe blând
 cu vorbe bune a apēra mireasa, dar vēzēnd apro-
 piindu-se conductul cu mirele chiuind și hurezând,
 strigând „Voie bună! iu! hu! hu! hu! și pușcând
 cu pistoale, ne mai avēnd încātro deschizēnd poarta
 zice:

Mergeți colea toți în casă!
 Căutați în cornul de masă,
 C'afiați a noastră crăeasă,
 Ți ca un trandafir frumos,
 Făcută spre a-l vost' folos;
 E 'npenată, 'mpodobită
 Cu de toate dăruiță,
 Pentru craiul vost' gătita.

Zicēnd acestea i dă colacul ce e destinat a-l
 lua mireasa pe mână, și o ploscă cu răchie din carea
 beau, apoi vornicul miresei carele se consideră ca
 invingătoriu, zice celor adunați acolo poruncind:

Casele sē le 'ncălziți,
 Coșuri cu ovēs gătiți,
 Blidele sē le umpleți,
 Dar sē nu v'affām sumeți!
 Căci crăișorul nost' eatāl vine,
 Și va cădea tot cu bine!

(Va urma).

Sfaturi igienice.

Despre friguri.¹⁾

„Nimica nu se perde mai leane
 de cât sănătatea și cu toate astea,
 ea este avuția cea mai rău pă-
 strată.“ —

Una din boalele de care suferă mai mult ome-
 nirea, și mai cu osebite copii, sūnt frigurile, care

¹⁾ Frigurile, latinesce *febris*; greceșce *pyr pyretos*.

aduc pe om în o mare slăbiciune și de multe ori din această boală se nasc altele, care în urmă anevoie se pot vindeca; de aceea dar aci vom da câteva reguli cum trebuie să se cureze frigurile și cum trebuie a căuta pe bolnav în timpul boalei.

Frigurile numite și friguri intermitente, friguri palustre, paludiene seau malaria, este o boală determinată prin otrăvirea organismului de fluviurice ce se nasc din locuri mlăștinoase.

Din toate lacurile, elestele, smârcurile, bălțile, noroale și din pământul necultivat și umed se ridică mereu (neconținut), în aer vaporii (aburi) de apă încărcăți de miasme. Miasme se numesc niște particule foarte mici de materie organică (plante, animale, etc.) ce trec în putrefacțiune (putrezire).

Noroii și nămolul sînt compuși de fărâmituri de plante și animale. Nămolul din fundul și de pe marginea lacurilor cuprinde cadavre (mortăciuni) o sumă de animale (vermi, rîme, scoici, pesci, insecte, etc.). Așa dar lacurile, nămolul și noroiul sînt izvoare de miasme. Cu cât timpul este mai cald, cu atât mai mult se produc miasme, eara sunt mai puțin din cauza frigului care le distruge.

Miasma seau otrava palustră se ridică din bălți în totdeauna după apusul soarelui. De aceea, cine se preumblă seara împrejurul lacurilor și smârcurilor absoarbe (trage) prin plămîni mai mare cantitate de miasme de cât ar fi absorbit ziua. Nu este cine-va expus la acest inconvenient numai pe marginea lacurilor, pentru-că vîntul duce miasmele în depărtare de mai mulți kilometri pe întinderea cîmpului.

Toți oamenii absorb miasme, dar nu toți sînt expuși de o potrivă. Unii oameni îndată ce ajung într'o țară băltoasă au un acces de friguri, altora nu le pasă nimica chiar după o ședere de mai mulți ani într'un loc cu aer infectat de miasme. Resistă mai bine în contra miasmelor aceia, care au nutrimenț substanțial (carne friptă) și vin bun.

Frigurile intermitente arată că ele vin și dispar pe rînd la intervale mai mult sau mai puțin depărtate; aceste intervale se numesc apirexie.

În totdeauna un acces de friguri se compune din trei perioade: frig, căldură și nădușală.

Accesele seau perioadele de friguri vin de prind pe om în toate zilele seau la 2 și la 3 zile odată; câte odată perioadele vin la oară fixă, adecă în toate zilele la aceeași oară, altă dată oară se schimbă; la copii de multe ori accesele vin seara.

Periodul ține cam 3 până la 6 oare, cel puțin o oară și cel mult 16 oare. Omul este luat întălu cu frig, câte odată cu tremur, sete și durere de cap. După aceea vine căldura, la unii aprinderea este mare, la alții mai mică. Pelea este uscată și aspră și după câte-va oare (1—6 oare) începe a se miui și a se acoperi cu sudoare, care la unii este foarte multă.

De multe ori frigurile sînt neregulate; așa că florile vin mai puțin dar de mai multe ori pe zi, adecă când căldură când frig. La copii de multe ori nu le vine nici frig nici tremur, ci li se răcesce puțin nasul și degetele.

O persoană atinsă de friguri intermitente palustre, suferă în toate zilele seau la 2 zile, la oare aproape regulate, de o durere de cap însoțită de călduri. Îi es în fie care zi la epoce regulate niște mici pete pe corp, însoțite câte odată de puțină căldură și lenevire a corpului; în acest caz persoana nu se află de cât în prezența unei manifestățiuni a frigurilor, adecă a otrăvirei palustre a sîngelui ce-și arată reul prin aceste pete; sau de multe ori este tulburat în mod periodic de oare-care dureri nevralgice a unei părți a feței și a corpului, (durere de dinți, oboseala ochilor și dureri în urechi).

Frigurile intermitente se obsearvă mai cu ose-bire primă-veara și eara.

Friguri ascunse se numesc unele friguri care nu se arată de cât prin puțină căldură; multe persoane mai ales copii n'au fiori, vine căldura peste noapte și a doua zi bolnavii au osteneală, față palidă și lipsă de poftă de mîncare.

Ori de câte ori prind pe om frigurile splina i-se măresce puțin, dar așa de puțin că după 2, seau 3 perioade deacă frigurile s'au vindecăt, splina se face ca mai înainte și nu se simte nimica. Când fîsă frigurile au ținut mult timp (o lună sau două luni), splina se măresce câte puțin în fie-care zi și ajunge să fie mare (cam de un lat de deget și chiar două câte odată). Când frigurile țin o vară sau două, splina ajunge să fie de 3 sau 4 ori mai mare de cât când era omul sănătos; la unii se măresce mai mult, la alții mai puțin. Splina mărită, se simte la pipăire mai la stînga de capul peptului o durere când apasă cu mîna pe acel loc. Durerea se simte și când omul umblă mai cu seamă după mîncare. Splina rămăne mărita chiar după ce frigurile au trecut de mult. Oamenii zic că au *lespede la inimă* alții zic că au *venin**).

Persoanele cu splina mărită sînt prinsă de friguri îndată ce s'au ostenit puțin, ori și-au încărcat prea mult stomachul cu mîncări grele și fructe (poame) verzi.

Când unele persoane au avut friguri un timp prea mult devin dropicoși, adecă au fața umflată, asemenea pîntecele și picioarele.

Tratamentul. Îndată ce o persoană este prinsă de frig se va învăli bine, va lua se bee un păhăruț de rum, care face se scurteze accesul; va lua spre a-se încălzi cealu de floare de teiu, cealu rusesc, își va pune câte-va cărpe calde pe stomach. Îndată ce periodul frigului a trecut și a început periodul de căldură, se va descoperi cu încetul de vestmintele ce au fost puse pe bolnav, se nu se încerce însă a-i tăia repede nădușeala; i se va da o limonadă

*) În Bănat se zice *rast*

seau puțină zamă de dulceată (coacăze, smeură, trandafir, etc.) în un pahar de apă. Contra durerii de cap se va aplica un mustariu la ceafă. După ce bolnavul s'a linisit, (de obicei un acces ține 2—6 oare), și pentru a înlătura al doilea acces, se va lua *Sulfatul de Chinina* după etatea bolnavului ce vom indica aci; dar mai înainte de a lua chinina trebuie a lua un purgativ (curățenie), ca: pilule purgative 2 sau 3, oleiu de recină 2—3 linguri, sulfat de magnezie (sare amară) 20—30 grame într'un pahar de apă zăharată, etc. Curățenia se poate lua chiar în timpul periodului frigurilor, pentru-că chinina trebuie luată pe nemăncate și stomachul să fie curățit de ori ce grăsimi, căci ea numai atunci va face efectul dorit.

Pentru o persoană mare se va da un gram de chinină pe zi.

Pentru tineri dela 12—15 ani se va da 0.50 centigrame pe zi.

Pentru copii dela	8—12	"	"	"	"	0.40	"	"	"
"	4—8	"	"	"	"	0.30	"	"	"
"	2—4	"	"	"	"	0.25	"	"	"
"	1½—2	"	"	"	"	0.20	"	"	"
"	12—18 luni	"	"	"	"	0.15	"	"	"

Pentru copil de câteva luni și până la un an se va da 0.10 seau 0.12 centigrame pe zi.

Chinina se va da cu 6—8 oare mai înainte de a veni accesul frigurilor; copiilor li se va da chinina dimineata.

Pentru frigurile care nu sunt prea vechi, bolnavul va mai lua chinina încă 3—4 zile după ce au trecut frigurile, adică după ce nu-l mai prind frigurile. Dacă frigurile sunt vechi de o lună seau și mai mult, trebuie să se mai iee chinina încă 7—8 zile după încetarea frigurilor.

Administrarea chininei la copii presintă oarecare greutate din cauză că chinina fiind amară copii nu voesc a o lua cu plăcere; de aceea se va cere la farmacie *săpunase de chinină* cu dosa după vârstă. Să mai face și în alt mod aplicarea chininei la copii; se pune la fie-care subțioară a copilului o turtă de vată (bumbac cu care se câptușesc hainele) înmuiată în apă de chinină, cu dosa după vârstă; așa de exemplu, este un copil de un an bolnav de friguri, și îi aplicăm chinina la subțioră, se pune într'o fârfurie curată puțină apă, apoi luăm 15 centigrame de chinină (dosa cât se cere pentru un copil de un an) și o amestecăm cu apă până ce se topește chinina, apoi muieam bine turtele de vată în apa de chinină și pe urmă le aplicăm la subțiorile copilului. Aceste turte vor fi ținute mai multe oare care vor fi legate cu o fașă sau basmă încrucișată și îndoită pe după gâtul copilului. Este de neapărată trebuință ca în timp de o săptămână sau 2, să se pună la fie-care două zile aceste turte, pentru a fi sigur că frigurile sunt distruse.

Persoanele mari pot lua chinina într'un bulin, seau în vin cu zăhar, seau rachiu, zeamă de dulceată seau în cafea în care va pune zăhar mai mult.

Deacă este a se lua chinina în cafea, trebuie să se lase ceașca cu cafeauă în nemișcare până se așează drojdile la fund, apoi se toarnă cafeaua limpede în altă ceașcă, pe urmă se pune chinina și se bea. Chinina se mai poate lua în niște capsule ce se află la farmacie; se pune în acele capsule dosa după etate (vârstă), numai trebuie să se spună farmacistului seau să se ceară acele capsule, care se numesc *Capsule Limousin*. Copii nu pot înghiți aceste capsule. După ce a luat chinina trebuie a lua o beutură în mică cantitate, cum: cafea, vin seau lapte.

Unele persoane slabe și nervoase, după ce iau chinina au niște sgârciuri (frământături) la stomach, aceștia trebuie a lua puțină mâncare, cum pêsmeți muiați în vin seau coajă de pâine. După ce au luat chinina trebuie să stee să treacă cel puțin 2 oare până la masă. Vor mânca carne friptă cât se poate de multă, asemenea vor bea și vin, ear' legume vor mânca foarte puțină.

Multe persoane cred că laptele strică mult când are cineva friguri; aceasta este o idee cu totul greșită, căci de ar fi așa, atunci copii mici care sug, ar trebui să nu mai sugă de loc cât timp au friguri. Din contră laptele este foarte bun aliment pentru toți bolnavii.

Pelinul, rădăcina de gentiană și ameiu (lupulus humulus) sunt bune mijloace pentru a tăia frigurile; aceste erburi se beau numai zeamă după ce se ferbe. Se iau cam 10 grame de foi de pelin, seau rădăcină de gentiană seau ameiu, ori-cafe din ele, se toarnă peste aceste foi cam un litru de apă ferbinte, se acopere într'o oală întocmai cum se preprepară ceaiul rusesc și în urmă se bea câte un pahar mare înaintea fie-cărei mese.

Doctorul Maglieri din Italia, prescrie următoarea decoctiune contra frigurilor:

„Să se iee o lămâie, să se taie felii cu coajă „cu tot și să se pună să fearbă într'un vas cu apă „de 300 grame, până ce apa va scădea se rămână „numai 100 grame. Această decoctiune se ia dimi- „neata pe nemăncate câte 4 linguri pentru oameii „mari, și 2 linguri pentru copii, se poate lua și „peste zi dar trebuie să fie trecut cel puțin 5 oare „de când a mâncat“.

Această decoctiune se înosce la fie-care 2 zile pentru a-și avea efectul cerut.

Pe lângă că această decoctiune nu costă mai nimic în comparațiune cu serviciul ce-l aduce, dar se poate lua atât în timpul când persoana este prinsă de friguri cât și când este lăsată, așa că nu are nici un inconvenient.

De multe ori persoanele ce sufer mai mult timp de friguri ajung anemice, și din această boală pot veni altele care cu greu se pot lecu deacă nu este căutată dela început anemia cu mare precauțiune.

În numărul viitoriu vom vorbi despre „Anemie“.

București.

Dr. Em. Elefterescu.

Învitare.

Domnii autori și editori de cărți didactice românesce, cari doresc, ca cărțile lor să fie introduse ca manuale de învățământ la școlile medii gr. or. rom. din Brașov, sunt invitați a trimite până la 30. Aprilie, v. a. c. câte un exemplariu gratuit din acele cărți pe adresa subscrisei direcțiuni.

*Direcțiunea școlilor medii gr. or. rom
din Brașov.*

Varietăți.

Sciri personale. Ilustritatea Sa D. Dr. *Victor Mihályi de Apșa*, Episcopul gr. cat. al Logojului, Mercurj în 4. I. c. însoțit de fratele Ilustrității Sele D. vice-colonel în pensiune, a vizitat pe Ilustritatea Sa D. Episcop al nostru diecesan *Nicolae Popea* și au fost oaspeții P. S. Sele la masă.

Comisiunea sinodală instituită pentru pregătirea proiectelor de concluse la obiectele, ce vin a se debate în sinodul eparhial și-a început activitatea aici la episcopie Joi în 5/17. I. c. Membrii acestei comisiuni sunt: Filaret Musta protosincol, ca președinte, apoi ppviterii Andreia Ghidiu și Dr. George Popoviciu, ca membri preoțesci; Ion Budiñean, George Martinescu și Coriolan Bredicean, ca membri mirenesce.

Hymen. Dr. *Sever Mureșan*, profesor de istoria artelor și de estetică la școala de belle-arte din Iași s'a încredințat cu Dșoara *Emilia Popasu* din Caransebeș. Gratulăm din inimă fericiților miri!

Hymen. Dl. *George Cosma* officiant la calea ferată în stațiunea Găvoșdia s'a încredințat cu amabila D-soară *Livia Ghilăzan* fiica fostului învățătoriu în Belint și vor sërba cununia la 22 Apr. v. în Logoj. Felicitările noastre mirilor.

Un amic..

Comitetul balului român din Viena exprimă sincera sa mulțămire tuturor doamnelor și domnilor, cari au binevoit a răspunde la apelul făcut prin contribuire pentru scopul balului. — Ne permitem a adresa rugămintea, că P. T. colectanți, cari încă nu ni-au înapoiat listele, să binevoiască a ni-le înapoiă cât de curând, spre a putea face socotelele.

Mulțămire publică. Ilustra Dnă *Elena de Sulyok* proprietară mare în comuna noastră Ohaba-Mutnic, precum totdeauna, așa și în anul acesta și-a arătat iubirea și pietatea către s. noastră biserică făcând și în anul acesta s. Paști. Pentru care marimimoasă faptă aducem mulțămire publică în numele comunei bisericesci atât Domniei Sele, cât și întregii mult stimate familii de Sulyok, eară pentru cei reposați rugăm pe Dumnezeu să-i odihnească în lăcașurile dreptilor. — Ohaba-Mătnic, 4. Aprilie 1890. *Antoniu Bălaci*, paroch gr. or.

Mulțămire publică. Din partea comitetului parochial gr. or. din comuna bis. Ieșelnița se aduce cele mai călduroase mulțămire publice, Mult Stimaților Domni: Dr. de teol. *Traian Badescu*, secretariu consist. *Petru Costescu* Nr. 116, *Nicolae Bala* și Stimatei Doame *Elena Costescu* născută *Badescu*, pentru frumoasele ornate, care le-au donat

susnumiții santei noastre biserici pentru sêvêrsirea santei liturgii înainte sântite, întru memoria reposatului în Domnul Părinte *Iosif Badescu*. Fiertatul a slujit sântului altariu de aici 26 de ani, și ca păstoriu bun a condus turma sa spirituală la o adevărată creștere morală, pentru care pururea îi vom păstra o pie memorie. — Pentru acest marinimos dar atotputintele creatoriu sê binecuvinte pe dăruitori în toate întreprinderile lor înmulțindu-le anii vieții și averile lor pămêntesci. — Ieșelnița în 4. Aprilie 1890. st. v. *Zăhărie Popoviciu*, preot.

Rectificare. În numărul trecut s'a străcurat o greșală, zicându-se în notița despre *Distingeri* că *D. Dr. Iuliu Olariu* este director la institutul pedagogic, pe când D-Sa este director la institutul teologic diecesan.

Cel mai bun mijloc contra tuturor insectelor se află de vîndut în aproape douë mil de depozite și e peste tot cunoscutul

carele earăși s'a înlesnit.

Sticlele veritabile sânt pvovêzute cu numele **J. Zacherl** și costau de acum înainte:

15 cr., 30 cr., 50 cr., 1 fl. — cr.

Aceasta specialitate aleasă niuicesece cu putere și înțeleală surprinzetoare toate insectele în locuințe, cuini, hoteluri, mobile și vestminte precum și cele de pe vitele domestice în staluri, și de pe plante în florării și grădini. Ceea-ce se cânterece în hârtie goală nu e de loc o „Specialitate a lui Zacherl“.

Se află de vînzare la domni:

în Caransebeș:	Eperjesi & Fuszfas. Risties Alexandru, apotecă. Carol Schwab. H. Rosenfeld. Filip J. Müller. H. Perlfaster & Sohn.
în Bocșa-mont.:	Marcu Wetsz. Edmund Petz
în Logoj:	Sigmund Bäumel. Nemeth & Klein. Ant. Schlesler's Söhne. Ludovic Wertes. Alexandru Karl. Körösy Ladislans. A. Schiltzer.
în Nădrag:	M. Mihejla.
în Reșița:	Jacob Frankl.

[9] 2-10

